

بررسی وضعیت فرهنگی شهرستان‌های استان یزد با استفاده از روش تاکسونومی

حمیدرضا نصیری‌زاده

عضو هیات علمی دانشکده مدیریت دانشگاه یزد

جلیل توتونچی

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی یزد

چکیده

فرهنگ نظام مشترکی از باورها، ارزش‌ها، هنجارها، نمادها و مصنوعات است که اعضای یک جامعه در تطبیق با دنیای واقعی و در ارتباط با یکدیگر به کار می‌برند. در یک عبارت کوتاه، فرهنگ جنبه‌های گوناگون اندیشه و رفتار اکتسابی و تحیر‌نریزی آدمی را در بر می‌گیرد. فرهنگ به عنوان مجموعه‌ای هماهنگ، پدیده‌ای آموختنی، انتقال‌پذیر، پویا و پایدار و وسیله‌ای برای پیش‌بینی رفتار و کنترل اجتماعی با هدف‌های توسعه‌یافتگی رفاه و خوشبختی اعضای یک جامعه ارتباط متقابل دارد. به بیان دیگر توسعه‌یافتگی فرهنگ مناسب و سازگار با آن است.

رتبه‌بندی شهرستان‌های استان یزد از نظر امکانات فرهنگی با استفاده از روش تاکسونومی نشان می‌دهد که: رتبه اول، شهرستان‌های بافق و اردکان رتبه دوم، شهرستان‌های ابرکوه، تفت و مهریز رتبه سوم، شهرستان یزد و میبد رتبه چهارم شهرستان‌های صدوق و خاتم هستند. نتیجه فوق از این نظر حائز اهمیت است که شهرستان یزد به عنوان مرکز استان در درجه سوم قرار گرفته است.

واژه‌های کلیدی: فرهنگ، باورها، هنجارها، نمادها، توسعه، روش تاکسونومی، شاخص‌های فرهنگی.

مقدمه

فرهنگ یکی از مفاهیم اساسی جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی است که در باب تعریف آن بین اندیشمندان و صاحب‌نظران اجماعی حاکم نبوده و تعاریف متعدد و متنوعی از آن ارائه گردیده است. استفاده دائمی واژه فرهنگ در زندگی روزمره و متون تخصصی برگسترده‌گی معنای آن افزوده و به این ترتیب مفهوم فرهنگ در نزد مردم، جامعه‌شناسان و صاحب‌نظران علوم اجتماعی تفاوت‌های عمیقی یافته است.

اهمیت بعد فرهنگی توسعه از اواسط دهه ۱۹۷۰ آشکارا مورد شناسایی و تأیید قرار گرفت. این بعد توسعه را انسان‌شناسان، جامعه‌شناسان و اقتصاددانان مورد توجه ویژه‌ای قرار دادند. این اصطلاح نخستین بار توسط سازمان ملل مطرح گردید.

از ابتدای دهه ۱۹۸۰ بعد فرهنگی توسعه یکی از محورهای عمده برنامه‌ریزی در بسیاری از کشورها قلمداد گردید. از این رو به جنبه‌های فرهنگی توسعه و نظریات و اندیشه‌های نوین در این قلمرو دقت بسیاری مبذول شد. این تحولات به طور گسترده‌تر راهبرد سازمان ملل متحد برای توسعه قرار گرفت. عناصر اصلی و خط مشی‌های مهم این راهبرد، به گونه‌ای آشکار ملاحظات و توصیه‌هایی را در ارتباط با جنبه‌های انسانی و فرهنگی توسعه در بر می‌گیرد.

در این مقاله تلاش می‌شود مفهوم فرهنگ، عناصر فرهنگی، ویژگی‌های فرهنگ و توسعه مورد بررسی قرار گیرد. سپس ضمن تبیین روش تاکسونومی، شهرستان‌های استان یزد بر اساس برخورداری از شاخص‌های فرهنگی و با استفاده از این الگو رتبه‌بندی گردند.

مفهوم فرهنگ

فرهنگ^(۱) در لغت به معنای عقل و بزرگی به کار رفته و در اصطلاح این واژه بر معانی متعددی اطلاق شده است. فرهنگ کلیت درهم بافته‌ای است که دانش، دین، هنر، قانون، اخلاقیات، آداب و رسوم و هرگونه توانایی و عادت‌هایی که آدمی به عنوان عضوی از جامعه به دست می‌آورد را شامل می‌شود. (Tylore 1871). بنا به تعریف دیگر فرهنگ الگوهای رفتاری است که از راه تقلید یا آموزش کسب می‌شود. (Hart, 1925). به بیان

دیگر فرهنگ روش زندگی مردم یک جامعه است که در برگیرنده الگوهای رایج تفکر و رفتار شامل ارزش‌ها، اعتقادات، قواعد رفتار، نظام سیاسی، فعالیت اقتصادی و مانند آن است که از نسلی به نسل دیگر از طریق آموختن انتقال می‌یابد. (Kuper, 1950).

پس فرهنگ طرحی است که جامعه برای زیستن دارد یعنی مجموعه صفات رفتاری و اکتسابی اعضای یک جامعه است که از خود نشان می‌دهند. مردم بر اساس فرهنگی که در آن رشد کرده‌اند و تربیت یافته‌اند می‌اندیشند و عمل می‌کنند. ارزش‌ها و باورهایی که فرد از خانواده، محیط و گروه اجتماعی اخذ می‌کند، حس اطمینانی در او بوجود می‌آورد که او را قادر می‌سازد تا در آن جامعه زندگی و فعالیت کند. به بیان دیگر فرهنگ پایه رفتارهای انسانی به شمار می‌رود.

فرهنگ فقط یک رفتار قابل مشاهده نیست، بلکه مجموعه‌ای از ارزش‌ها و باورهای عمومی است که آن را برای تفسیر، تجربه و زایش رفتار و بازتاب رفتار به کار می‌برند. (Hviland, 1999) بنابراین فرهنگ به تعبیر گسترده آن عبارت از نظام مشترکی از باورها، ارزش‌ها، آداب و رسوم، رفتارها و مصنوعات است که اعضای یک جامعه در تطبیق با دنیای واقعی و در ارتباط با یکدیگر به کار می‌برند. در یک عبارت کوتاه، فرهنگ هر جنبه‌ای از رفتار آدمی که اکتسابی و غیر غریزی است را در بر می‌گیرد. در واقع آنچه جامعه می‌آفریند و به انسان وامی‌گذارد.

عناصر فرهنگی

فرهنگ شامل عناصر مادی و معنوی است. منظور از فرهنگ مادی همه موضوعات یا چیزهایی است که قابل دستیابی برای مردم یک جامعه است. مانند تلفن، رایانه، اتومبیل، کاغذ، اسکناس و فناوری نیز به مفهوم وسیع آن بخشی از فرهنگ مادی است. زیرا فناوری مجموعه‌ای است از اطلاعات مربوط به استفاده از منابع مادی محیط در جهت ارضای نیازمندی‌های انسانی.

فرهنگ غیر مادی شامل ابداعات غیر مملوس انسانی است. چهار نوع از این ابداعات که به طور قابل توجهی بر رفتارها تأثیر می‌گذارند عبارتند از باورها، ارزش‌ها، هنجارها و نمادها.

باورها^(۲): باورها مفاهیم کلی درباره جهان و ماهیت جامعه هستند که مردم درستی آنها را به عنوان واقعیت قبول دارند. (Ferrante, 1996). از آنجا که خاستگاه باورها دین، سنت، تجربه و یا روش علمی است، می تواند تأثیر نیرومندی بر رفتار آدمی داشته باشد. ارزش ها^(۳): ارزش ها به باورهای ریشه داری گفته می شود که اعضای یک جامعه در هنگام برخورد با پرسش هایی درباره بایدها و نبایدها، آنها را در نظر می گیرند. به بیان دیگر هر چیزی که در یک جامعه مورد نیاز، محترم، مقدس و مطلوب تلقی می شود مانند درست کاری، تواضع، اعتماد به نفس، امانت داری، راست گویی، احترام به حقوق دیگران، آبروداری، احترام به معلمان، عالمان و اندیشمندان، کمک به نیازمندان و ...

هتجارها^(۴): هتجارها عبارت از معیارهای مدون و یا غیر مدون است که رفتارهای مناسب با موقعیت را در جامعه معین و مشخص می کنند. مانند آداب و رسوم جامعه.

نمادها^(۵): نمادها علایمی هستند قراردادی و نشان دهنده حالاتی که انسان ها در زندگی خود با آنها سروکار دارند. در واقع نمادها حامل اطلاعاتی هستند که ما را قادر می سازند به شیوه ای که برای سایر موجودات امکان پذیر نیست، از اطلاعات گوناگون استفاده کنیم. (قنادان و همکاران ۱۳۷۸). نمادها مانند زبان این توانایی را به ما می دهند تا دانستنی های بسیاری از تجربه ها به دست آوریم و اطلاعات بیشتری را با یکدیگر مبادله کنیم.

ویژگی های فرهنگ

بهترین ویژگی های فرهنگ را می توان به شرح زیر در نظر گرفت:

- ۱- فرهنگ مجموعه ای منتظم و کلّیتی سازمان یافته است. فرهنگ مجموعه هماهنگی از دانش ها، باورها، هنرها، اخلاقیات، قوانین، عادات، آداب و رسوم و بسیاری چیزهای دیگری است که انسان به عنوان عضوی از جامعه کسب می کند. به بیان دیگر فرهنگ حاصل جمع عناصر مستقل از یکدیگر نیست، بلکه هر عنصر فرهنگی با توجه به ارتباط آن با سایر اجزا معنی پیدا می کند.
- ۲- فرهنگ افراد یک جامعه را قادر به پیش بینی رفتار یکدیگر می کند. این ویژگی بدین معنی است که هر فرد می تواند بر حسب رفتار و گفتار خود

واکنش‌های دیگران را پیش‌بینی کند.

۳- فرهنگ پدیده‌ای است که انسان فرا می‌گیرد و انتقال آن از نسلی به نسل دیگر از روش اکتساب و نه از راه توارث صورت می‌گیرد.

۴- فرهنگ وسیله‌ای است که رفتار و کردار افراد یک جامعه را هماهنگ می‌کند و باعث کنترل ایجاد نظم در جامعه می‌شود. کنترل اجتماعی^(۶) مجموعه‌ی موانعی است که جامعه به منظور جلوگیری افراد از کج‌روی اجتماعی به وجود می‌آورد و اعضای جامعه را به هم‌نوایی وامی‌دارد.

۵- فرهنگ پدیده‌ای پویا، انتقال‌پذیر و پایدار است.

فرهنگ فرآیندی است پویا که از طریق آموزش از نسلی به نسل بعدی انتقال می‌یابد، تداوم پیدا می‌کند و دگرگون و متحول می‌شود.

فرهنگ و توسعه

توسعه درجه‌ای از تحول است که جامعه را برای نیل به آرمان‌ها و اهداف خود هدایت می‌کند. به بیان سازمان ملل توسعه فرآیندی است که کوشش‌های مردم و دولت را برای بهبود اوضاع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی هر منطقه متحد کرده و مردم این مناطق را در زندگی یک ملت ترکیب نموده و آنها را برای مشارکت در پیشرفت ملی توانا می‌سازد.

شاید بتوان مفهوم توسعه را در ابعاد اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی آن، شناخت اهمیت انسان و هدف نهایی توسعه را رفاه و خوشبختی انسان‌ها دانست؛ پس هدف اساسی، ایجاد محیطی توانبخش برای مردم است تا از زندگی طولانی، سالم و خلاق و با کیفیت برخوردار شوند. در حقیقت ایجاد زندگی پر ثمره‌ای است که توسط فرهنگ تعریف می‌شود. توسعه نیازمند فرهنگ مناسب و سازگار با آن است. به عبارت دیگر توسعه که مستلزم انجام رفتارهای خاص و ویژه در زمینه‌های مختلف زندگی انسان است، به فرهنگ وابستگی بسیار زیادی دارد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که مهمترین متغیر در توسعه کشورهای خاور دور مانند کره جنوبی فرهنگ مستعد بوده است. در جوامع شرق آسیا افراد نسبت به کار خود احساس مسئولیت می‌کنند و وظیفه خود

می‌دانند آن را به نحو احسن انجام دهند. ژاپنی‌ها محل کار خود اعم از مدرسه، اداره، کارخانه و ... را اوچی (Uchi) می‌خوانند که به معنی «خانه من» است. یعنی محیط کار افراد در حکم خانه آن‌هاست و همکاران خود را چون افراد خانواده خود تلقی می‌کنند. روحیه همبستگی جمعی بسیار گسترده، تأثیر عمیق فرهنگ مشارکت بر مدیریت و رفتار سازمانی و تجاری‌شان و اعتبار بسیار بالای آموزش و پرورش، حاکمیت هنجارها و نهادهای مبتنی بر شایستگی و پایبندی به اصل برابری و بالاخره احساس مشترک در خصوص منافع ملی از دیگر ویژگی‌های مهم فرهنگی مردم این کشورها است. مهمترین ویژگی‌های فرهنگی که جریان توسعه بدان نیاز دارد به طور عمده عبارتند از:

- ۱- حاکمیت نگرش علمی
  - ۲- اعتقاد به برابری انسان‌ها
  - ۳- لزوم نظم‌پذیری جمعی
  - ۴- لزوم رعایت حقوق دیگران
  - ۵- تدبیر عقلانی امور مختلف جامعه
  - ۶- قانون‌گرایی
  - ۷- حرمت نهادن به دانش و دانشمندان
  - ۸- توجه به فرهنگ کار
  - ۹- توجه به مشارکت مردم در تعیین سرنوشت خود
  - ۱۰- توجه به منافع ملی
- در زمینه تحول مناسب فرهنگی برای توسعه حداقل باید سه استراتژی اصلی با جدیت پی‌گیری شود:
- الف) برنامه‌ریزی مناسب همراه با تخصیص منافع کافی به جنبه‌های آموزشی، پرورشی و پژوهشی
- ب) تأمین نیازهای اساسی زندگی مادی و معنوی آحاد جامعه بویژه جوانان
- ج) الگوسازی فرهنگی مناسب

مبانی نظری الگو

هدف از تحلیل و مطالعه ویژگی‌های منطقه‌ای از بعد فرهنگی چه در سطح ملی و یا بین دو یا چند منطقه، شناسایی منابع اقتصادی بالقوه و بالفعل و آشنایی با امکانات توسعه مناطق مستعد و تعیین محورهای توسعه و تمرکز سرمایه‌گذاری در بخش‌های دارای استحقاق به منظور دستیابی به حداکثر بازده و تسریع رشد فرهنگی با توجه به ویژگی‌های محرومیت در مناطق و برقراری عدالت اجتماعی در بعد منطقه‌ای و ملی خواهد بود. تحقیق و پژوهش در این زمینه به شناخت ضوابطی به منظور بررسی نواحی مناسب برای برنامه‌ریزی در توسعه خواهد انجامید. در متون راجع به برنامه‌ریزی منطقه‌ای، روش‌های مختلفی برای رتبه‌بندی مناطق و تعیین سطح توسعه آن‌ها و همچنین تقسیم مناطق همگن و غیر همگن وجود دارد. این روش‌ها عبارتند از: تجزیه و تحلیل خوشه‌ای^(۷)، تحلیل عاملی^(۸)، روش مؤلفه‌های اصلی^(۹)، روش امتیاز استاندارد شده^(۱۰) و روش تاکسونومی^(۱۱)

روش تاکسونومی

یکی از مهمترین روش‌های درجه‌بندی مناطق از لحاظ درجه توسعه یافتگی، آنالیز تاکسونومی است.

این روش برای طبقه‌بندی‌های مختلف در علوم به کار برده می‌شود. نوع خاصی از این آنالیز تاکسونومی عددی است. این روش اولین بار توسط آدانسون^(۱۲) در سال ۱۷۶۳ پیشنهاد و در سال ۱۹۵۰ توسط عده‌ای از ریاضی‌دانان لهستانی بسط داده شد. در سال ۱۹۶۸ به عنوان وسیله‌ای برای طبقه‌بندی و تعیین درجه توسعه یافتگی بین ملل مختلف توسط پرفسور زیگمونت هلیوینگ^(۱۳) از مدرسه عالی اقتصاد روکلا^(۱۴) در یونسکو مطرح شد.

روش تاکسونومی «روکلا» روش عالی برای درجه‌بندی و مقایسه کشورها یا مناطق مختلف با توجه به درجه توسعه است. این روش قادر است که یک مجموعه را به زیر مجموعه‌های کم و بیش همگن تقسیم کند و مقیاسی را برای شناخت درجه توسعه اقتصادی و اجتماعی که مورد استفاده برنامه‌ریزی باشد، ارائه دهد.

مقایسه شهرستان‌های استان از نظر ارزش یک یا چند شاخص توسعه به دو صورت ممکن است:

- اول مقایسه موردی یعنی هر بار یکی از شاخص‌ها با هم مقایسه شود.
 - دوم مقایسه عمومی یعنی؛ ابتدا کمیته برای هر شهرستان به دست آمده که برآیند ارزش شاخص‌های آن باشد و سپس شهرستان‌ها را به وسیله این کمیته مقایسه می‌کنیم.
 اگر شهرستان‌ها موردی مقایسه شوند، عمل رتبه‌بندی و تعیین اولویت شهرستان‌ها به سادگی ممکن است. ولی از آنجا که صرفاً یک شاخص نمی‌تواند به درستی وضعیت شهرستان‌های استان را روشن کند، بنابراین به روش‌های علمی دیگر نیاز است که شاخص‌های مختلف را با هم تلفیق و در نهایت موقعیت هر شهرستان نسبت به سایر شهرستان‌ها را نشان می‌دهد.

ویژگی‌های روش تاکسونومی

۱- روش تاکسونومی احتیاج به آمارهای سری زمانی ندارد و با تحلیل داده‌های مقطعی به راحتی پاسخ می‌دهد و با توجه به روش آمارگیری در کشور بهترین روش است.

۲- روش اجرایی این آنالیز به صورتی است که حتی اگر داده‌ها را در ابتدا به صورت شاخص هم درنیابیم مشکل ایجاد نمی‌شود زیرا در روند کار، داده‌ها را استاندارد می‌کند.

برای رتبه‌بندی شهرستان‌های استان یزد از لحاظ برخورداری از امکانات فرهنگی ابتدا شاخص‌های فرهنگی معرفی می‌شوند سپس وضعیت هر شهرستان از نظر برخورداری از این امکانات بررسی می‌گردد و در نهایت با استفاده از روش تاکسونومی شهرستان‌های استان رتبه‌بندی می‌شوند.

شاخص‌های فرهنگی مورد نظر:

برای رتبه‌بندی شهرستان‌های استان یزد با توجه به آمار موجود دوازده شاخص به شرح ذیل معرفی می‌شوند:

- ۱- تعداد کتابخانه‌های عمومی هر شهرستان
  - ۲- تعداد کتب موجود در هر شهرستان
  - ۳- تعداد اعضای کتابخانه‌های هر شهرستان
  - ۴- تعداد سینمای هر شهرستان
  - ۵- تعداد تماشاگران فیلم
  - ۶- تعداد سالن تئاتر
  - ۷- تعداد تماشاگران تئاتر
  - ۸- تعداد کتابخانه‌های مساجد
  - ۹- تعداد کتاب‌های موجود در مساجد
  - ۱۰- تعداد کانون‌های فرهنگی
  - ۱۱- تعداد فروشگاه‌های عرضه محصولات فرهنگی
  - ۱۲- تیراژ روزنامه‌های غیر محلی
- که وضعیت هر شهرستان از نظر برخورداری امکانات فوق به شرح جدول ذیل است:

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول شماره ۱: امکانات فرهنگی شهرستانهای استان بروج

نام شهرستان	کتابخانههای عمومی	کتاب موجود	امضا (نفر)	سیما	تعداد کتابخانههای	سازمان	تعداد کتابخانههای	تعداد کتاب	تعداد کلاسها	تعداد کلاسهای	تعداد کلاسهای	تعداد کلاسهای	تعداد کلاسهای	تعداد کلاسهای	تعداد کلاسهای	تعداد کلاسهای	تعداد کلاسهای	تعداد کلاسهای	تعداد کلاسهای	تعداد کلاسهای
ایرکوه	۴	۲۵۵۷۷	۵۲۸۴	۱۰۰۰۰	۲	۵۰۰۰	۲	۱۰۱۰۰	۲	۱۰۱۰۰	۲	۱۰۱۰۰	۲	۱۰۱۰۰	۲	۱۰۱۰۰	۲	۱۰۱۰۰	۲	۱۰۱۰۰
ارکان	۵	۵۳۲۷۸	۱۵۶۳۷	۱۰۰۰۰	۸	۲۶۰۰۰	۲	۲۴۴۵۰	۵	۲۴۴۵۰	۵	۲۴۴۵۰	۵	۲۴۴۵۰	۵	۲۴۴۵۰	۵	۲۴۴۵۰	۵	۲۴۴۵۰
باقو	۵	۴۳۹۱۴	۶۴۲۵	۱۰۰۰۰	۷	۱۴۰۰۰	۲	۱۲۰۰۰	۲	۱۲۰۰۰	۲	۱۲۰۰۰	۲	۱۲۰۰۰	۲	۱۲۰۰۰	۲	۱۲۰۰۰	۲	۱۲۰۰۰
تفت	۵	۴۱۸۳۹	۷۰۶۲	۲۵۰۰۰	۳	۸۵۰۰	۶	۹۳۰۰۰	۱	۹۳۰۰۰	۱	۹۳۰۰۰	۱	۹۳۰۰۰	۱	۹۳۰۰۰	۱	۹۳۰۰۰	۱	۹۳۰۰۰
خاتم	۳	۱۸۶۰۰	۲۹۵۵	۰	۲	۴۵۰۰	۱	۱۶۰۰۰	۱	۱۶۰۰۰	۱	۱۶۰۰۰	۱	۱۶۰۰۰	۱	۱۶۰۰۰	۱	۱۶۰۰۰	۱	۱۶۰۰۰
صدوق	۵	۲۲۳۲۰	۴۰۶۲	۰	۰	۰	۲	۳۰۰۰	۰	۳۰۰۰	۰	۳۰۰۰	۰	۳۰۰۰	۰	۳۰۰۰	۰	۳۰۰۰	۰	۳۰۰۰
مهریز	۵	۳۸۱۸۸	۵۶۱۴	۲۵۰۰۰	۴	۹۰۰۰	۲	۵۰۰۰۰	۱	۵۰۰۰۰	۱	۵۰۰۰۰	۱	۵۰۰۰۰	۱	۵۰۰۰۰	۱	۵۰۰۰۰	۱	۵۰۰۰۰
میند	۱	۲۱۹۷۲	۹۵۲۵	۰	۴	۱۱۰۰۰	۵	۲۶۵۰۰	۲	۲۶۵۰۰	۲	۲۶۵۰۰	۲	۲۶۵۰۰	۲	۲۶۵۰۰	۲	۲۶۵۰۰	۲	۲۶۵۰۰
بروج	۱۴	۲۲۹۴۱۱	۶۰۹۷۶	۲۲۲۷۰۰	۲۲	۴۵۰۰۰	۲۵	۶۴۵۰۰	۹	۶۴۵۰۰	۹	۶۴۵۰۰	۹	۶۴۵۰۰	۹	۶۴۵۰۰	۹	۶۴۵۰۰	۹	۶۴۵۰۰

منبع: آمارنامه سال ۱۳۷۹ استان بروج - سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان بروج.

همچنین در جدول شماره ۲ برآورد جمعیت استان به تفکیک شهرستان های استان بر مبنای سال ۱۳۷۵ آمده است:

جدول شماره ۲: برآورد جمعیت به تفکیک شهرستان - مبنای سال ۱۳۷۵

شهرستان	سال ۱۳۷۹
ابركوه	۴۰۶۹۲
اردكان	۶۴۹۶۴
بافق	۴۰۱۶۵
تفت	۵۰۴۷۱
خاتم	۲۹۲۸۲
صدوق	۲۶۵۸۴
مهریز	۴۷۴۱۶
میبد	۶۴۰۰۵
یزد	۴۳۹۳۵۴
استان یزد	۸۰۲۹۳۳

ماخذ: آمارنامه استان یزد سال ۱۳۷۹ - سازمان مدیریت و برنامه ریزی

در تحلیل تاکسونومی باید از شاخص ها به جای داده های اصلی استفاده کنیم. بنابراین امکانات فرهنگی هر شهرستان را (جدول ۱) با استفاده از جمعیت هر شهرستان (جدول ۲) به شاخص های فرهنگی تبدیل می نمایم که در جدول شماره ۳ آمده است. در جدول شماره ۴ شاخص ها استاندارد شده اند و در جدول شماره ۵ تفاوت شاخص هر شهرستان با شاخص های شهرستان دیگر مقایسه گردیده است.

جدول شماره ۳: شاخص برخورداری از امکانات فرهنگی شهرستان های استان یزد

ردیف	نام شاخص	روزنامه	فرهنگی	کانون	کتاب	مسجد	تئاترهای	تئاتر	تئاترهای	سینما	امضا	کتاب	کتابخانه
۱	ایرکوه	۷/۵۷	۰/۲۴	۰/۴۹	۲/۴۸	۰/۴۹	۱۲۳/۰۰	۰/۴۹	۲۴۶/۰۰	۰/۲۵	۱۳۰/۰۰	۶۳۸/۰۰	۰/۹۸
۲	ارژکان	۱۱/۲۶	۰/۳۱	۰/۷۷	۰/۳۸	۰/۳۱	۴۰۰/۰۰	۱/۲۳	۱۵۴/۰۰	۰/۱۵	۲۴۱/۰۰	۸۲۳/۰۰	۰/۷۷
۳	بافق	۱۴/۵۱	۰/۵۰	۰/۵۰	۰/۳۰	۰/۵۰	۳۹۹/۰۰	۱/۷۴	۲۴۹/۰۰	۰/۵۰	۱۶۰/۰۰	۹۹۹/۰۰	۱/۲۴
۴	تفت	۵/۸۰	۰/۴۰	۰/۲۰	۰/۱۸	۰/۹۹	۱۶۸/۰۰	۰/۵۹	۴۹/۰۰	۰/۲۰	۱۴۰/۰۰	۸۲۹/۰۰	۰/۹۹
۵	خانم	۱/۸۱	۰/۳۴	۰/۳۴	۰/۰۵	۰/۳۴	۱۵۴/۰۰	۰/۶۸	۰/۰۰	۰/۰۰	۱۰۱/۰۰	۶۳۵/۰۰	۱/۰۲
۶	صدوق	۵/۷۶	۰/۳۸	۰/۰۰	۰/۱۱	۱/۱۳	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۱۵۳/۰۰	۸۷۷/۰۰	۱/۸۸
۷	مهریز	۹/۳۴	۰/۴۲	۰/۲۱	۰/۱۰	۰/۶۳	۱۹۰/۰۰	۰/۸۴	۵۳/۰۰	۰/۲۱	۱۱۸/۰۰	۸۰۵/۰۰	۱/۰۵
۸	میند	۱۱/۳۰	۰/۳۱	۰/۴۷	۰/۴۱	۰/۷۸	۱۷۲/۰۰	۰/۶۲	۰/۰۰	۰/۰۰	۱۴۹/۰۰	۳۴۳/۰۰	۰/۱۶
۹	یزد	۲۲/۸۲	۰/۵۵	۰/۲۰	۰/۱۵	۰/۵۷	۱۰۲/۰۰	۰/۵۰	۵۰۷/۰۰	۰/۰۷	۱۳۹/۰۰	۵۳۲/۰۰	۰/۳۲
۱۰	میانگین	۱۰/۱۴	۰/۳۸	۰/۳۵	۰/۴۶	۰/۶۴	۱۸۴/۰۰	۰/۷۴	۱۳۹/۷۸	۰/۱۵	۱۳۷/۰۰	۷۱۷/۰۰	۰/۹۳
۱۱	سیگما	۳۵/۹۷	۰/۱	۰/۰۵	۰/۵۲	۰/۰۷	۱۳۲۸۰	۰/۲۲	۲۵۸۵۰	۰/۰۲	۱۳۷۷/۴	۳۶۵۷۶	۰/۲۲
۱۲	سیگما	۶/۰۰	۰/۱۰	۰/۲۲	۰/۷۲	۰/۲۶	۱۱۵/۲۴	۰/۴۷	۱۶۰/۷۸	۰/۱۴	۳۷/۱۱	۱۹۱/۲۵	۰/۴۷

جدول شماره ۴: جدول استاندارد شده شاخص‌ها

ردیف	نام شاخص	روزنامه	فروشگی	کانون	کتاب	مسجد	سازمانگر	ناظر	تعمیراتگر	سینما	ایضا	کتاب	کتابخانه
۱	ایرکوه	-۰/۴۳	-۱/۴۱	۰/۴۶	۲/۸۱	-۰/۵۸	-۰/۵۳	-۰/۵۳	۰/۶۶	۰/۷۱	-۰/۴۷	-۰/۴۷	۰/۱۱
۲	ارکگان	۰/۲	-۰/۷۰	۱/۹۱	-۰/۱۱	-۱/۲۷	۱/۸۷	۱/۰۴	۰/۰۹	۰/۰۰	۲/۵۱	۰/۵۵	-۰/۳۴
۳	یاقق	۰/۷۳	۱/۳۰	۰/۶۸	-۰/۲۲	-۰/۵۴	۱/۴۳	۲/۱۳	۰/۶۸	۲/۵۰	۰/۳۳	۱/۴۷	۰/۶۶
۴	تفت	۰/۷۲	۰/۲۰	-۰/۶۸	-۰/۳۹	۱/۳۵	-۰/۱۴	-۰/۳۲	-۰/۵۶	۰/۳۶	-۰/۲۱	۰/۵۸	۰/۱۳
۵	خاتم	-۱/۳۹	-۰/۴۰	-۰/۰۵	-۰/۵۷	-۱/۱۵	-۰/۲۶	-۰/۱۳	-۰/۸۷	-۱/۰۷	-۱/۲۶	-۰/۴۳	۰/۱۹
۶	صندوق	-۰/۷۳	۰/۰۰	-۱/۵۹	-۰/۴۹	۱/۸۸	-۱/۶۰	-۱/۵۷	-۰/۸۷	-۱/۰۷	۰/۱۴	۰/۸۳	۲/۰۳
۷	مهترین	-۰/۱۳	۰/۴۰	-۰/۴۶	-۰/۵۰	-۰/۰۴	۰/۰۵	۰/۲۱	-۰/۵۴	۰/۴۳	-۰/۸۱	۰/۴۶	۰/۲۶
۸	میبند	۰/۱۹	-۰/۷۰	۰/۵۵	-۰/۰۷	۰/۵۴	-۰/۱۱	-۰/۲۶	-۰/۸۷	-۱/۰۷	۰/۰۳	-۱/۹۶	-۱/۶۴
۹	یزد	۲/۲۸	۱/۷۰	-۰/۶۸	-۰/۴۳	-۰/۲۷	-۰/۷۱	-۰/۵۱	۲/۲۵	-۰/۵۷	-۰/۲۶	-۱/۰۲	-۱/۳۰

جدول شماره ۵: تفاوت شاخص ها

-۰/۴۵	-۱/۰۲	-۲/۹۹	۰/۷۱	-۰/۵۷	-۱/۵۷	-۲/۴۰	۰/۶۹	۲/۹۲	-۱/۲۷	-۰/۷۰	-۰/۶۲
-۰/۵۵	-۱/۹۴	-۰/۸۱	-۱/۷۹	-۰/۰۲	-۲/۶۶	-۱/۹۶	-۰/۰۴	۲/۰۳	-۰/۰۴	-۲/۶۰	-۱/۱۶
-۰/۰۲	-۱/۰۵	-۰/۲۷	۰/۳۵	۱/۲۲	-۰/۲۱	-۰/۲۹	-۱/۹۳	۳/۲۰	۱/۳۲	-۱/۶۰	۰/۲۹
-۰/۰۸	۰/۰۴	-۰/۷۸	۱/۷۸	۱/۵۳	-۰/۴۰	-۰/۲۷	۰/۵۷	۳/۳۸	۰/۶۹	-۱/۰۰	۰/۹۶
-۱/۹۱	-۱/۳۰	-۰/۶۲	۱/۷۸	۱/۵۳	۱/۰۴	۱/۰۷	-۲/۴۶	۲/۳۰	۲/۲۳	-۱/۴۰	۰/۳۰
-۰/۱۵	-۰/۹۳	۰/۳۳	۰/۲۸	۱/۲۰	-۰/۷۴	-۰/۵۸	-۰/۵۴	۳/۳۱	۱/۲۸	-۱/۸۰	-۰/۳۰
۱/۷۵	۱/۶۹	-۰/۵۱	۱/۷۸	۱/۵۳	-۰/۲۷	-۰/۴۲	-۱/۱۲	۲/۸۸	۰/۰۹	-۰/۷۰	-۰/۶۲
۱/۴۱	۰/۵۵	-۰/۲۴	۱/۲۸	۱/۶۲	-۰/۰۲	۰/۱۸	-۰/۳۱	۳/۲۴	۱/۳۲	-۳/۱۰	-۲/۷۱
-۱/۰۰	-۰/۹۲	۲/۱۸	-۲/۵۰	-۰/۵۹	-۱/۰۹	۰/۴۴	-۰/۳۷	۰/۱۱	۱/۲۳	-۱/۹۰	-۰/۵۳
-۰/۴۷	-۰/۰۳	۲/۲۷	-۰/۶۳	۰/۶۵	۱/۳۶	۲/۰۱	-۲/۶۲	۰/۲۸	۲/۵۹	-۰/۹۰	۰/۹۲
-۰/۵۳	۰/۹۸	۳/۷۷	۱/۰۷	۰/۹۶	۱/۱۷	۲/۱۳	-۰/۱۲	۰/۴۶	۱/۹۶	-۰/۳۰	۱/۵۹
-۲/۳۶	-۰/۲۸	۲/۳۷	۱/۰۷	۰/۹۶	۲/۶۱	۲/۴۷	-۲/۱۵	۰/۳۸	۳/۵۰	-۰/۷۰	۰/۹۳
-۰/۶۰	۰/۰۹	۳/۳۲	-۰/۴۳	۰/۶۳	۰/۸۳	۱/۸۲	-۱/۲۳	۰/۳۹	۲/۵۵	-۱/۱۰	۰/۳۳
۱/۳۰	۲/۵۱	۲/۴۸	۱/۰۷	۰/۹۶	۱/۳۰	۱/۹۸	-۱/۸۱	-۰/۰۴	۱/۳۶	۰/۰۰	۰/۰۱
۰/۹۶	۱/۵۷	۲/۷۵	۰/۵۷	-۱/۱۹	۱/۵۵	۲/۵۸	-۱/۰۰	۰/۳۲	۲/۵۹	-۲/۴۰	-۲/۰۸
۰/۵۳	۰/۸۹	۰/۵۴	۲/۱۴	۱/۲۴	۲/۴۵	۱/۵۷	-۱/۸۹	۰/۱۷	۱/۳۶	۱/۰۰	۱/۴۵
۰/۴۷	۱/۹۰	۱/۵۹	۳/۵۷	۱/۵۵	۲/۲۶	۱/۶۹	۰/۶۱	۰/۳۵	۰/۷۳	۱/۶۰	۲/۱۲
-۱/۳۶	۰/۶۴	۰/۱۹	۳/۵۷	۱/۵۵	۳/۷۰	۳/۰۳	-۲/۴۲	۰/۲۷	۲/۲۷	۱/۲۰	۱/۴۶
۰/۴۰	۱/۰۱	۱/۱۴	۲/۰۷	۱/۲۲	۱/۹۲	۱/۳۸	-۰/۵۰	۰/۲۸	۱/۳۲	۰/۸۰	۰/۸۶
۲/۳۰	۳/۴۳	-۰/۳۰	۳/۵۷	۱/۵۵	۲/۳۹	۱/۵۴	-۱/۰۸	-۰/۱۵	۰/۱۳	۱/۹۰	۰/۵۴
۱/۹۶	۲/۴۹	-۰/۵۷	۳/۰۷	-۱/۶۰	۲/۶۴	۲/۱۴	-۰/۲۷	۰/۲۱	۱/۳۶	-۱/۵۰	-۱/۵۵
۰/۰۶	۱/۰۱	۱/۰۵	۱/۴۳	۱/۳۱	-۰/۱۹	۰/۱۲	۲/۵۰	۰/۱۸	-۰/۶۳	۰/۶۰	۰/۶۷
-۱/۸۹	-۰/۲۵	-۰/۳۵	۱/۴۳	۰/۳۱	۱/۲۵	۱/۴۲	-۵۳/۰	۰/۱۰	۰/۹۱	۰/۲۰	۰/۰۱
-۰/۱۳	۰/۱۲	۰/۶۰	-۰/۰۷	-۰/۰۲	-۰/۵۳	-۰/۱۹	۱/۳۹	۰/۱۱	-۰/۰۴	۰/۲۰	-۰/۵۹
۱/۷۷	۲/۵۴	-۰/۲۴	۱/۴۳	۰/۳۱	-۰/۰۶	-۰/۰۳	۰/۸۱	-۰/۳۲	۱/۲۳	۰/۹۰	-۰/۹۱

۱/۴۳	۱/۶۰	۰/۰۳	۰/۹۳	-۲/۸۴	۰/۱۹	۰/۵۷	۱/۶۲	۰/۰۴	۰/۰۰	-۵۰/۱	-۳/۰۰
-۱/۸۳	-۱/۲۶	-۱/۴۰	۰/۰۰	۰/۰۰	۱/۴۴	۱/۳۴	-۳/۰۳	-۰/۰۸	۱/۵۴	-۰/۴۰	-۰/۶۶
-۰/۰۷	-۰/۸۹	-۰/۴۵	-۱/۵۰	-۰/۳۳	-۰/۳۴	-۰/۳۱	-۱/۱۱	-۰/۰۷	۰/۵۹	-۰/۸۰	-۱/۲۶
۱/۸۳	۱/۵۳	-۱/۲۹	۰/۰۰	۰/۰۰	۰/۱۳	-۰/۱۵	-۱/۶۹	-۰/۵۰	-۰/۶۰	-۰/۳۰	-۱/۵۸
۱/۴۹	۰/۵۹	-۱/۰۲	-۰/۵۰	-۲/۱۵	۰/۳۸	۰/۴۵	۰/۸۸	-۰/۱۴	۰/۶۳	-۲/۱۰	-۳/۶۷
۱/۷۶	۰/۳۷	۰/۹۵	-۱/۵۰	-۰/۳۳	-۱/۷۸	-۱/۶۵	۱/۹۲	۰/۰۱	-۰/۹۵	-۰/۴۰	-۰/۶۰
۳/۶۶	۲/۷۹	۰/۱۱	۰/۰۰	۰/۰۰	-۱/۳۱	-۱/۴۹	۱/۳۴	-۰/۴۲	-۲/۱۴	-۰/۷۰	-۰/۹۲
۳/۳۲	۱/۸۵	۰/۳۸	-۰/۵۰	-۳/۱۵	-۱/۰۶	-۰/۸۹	۲/۱۵	-۰/۰۶	-۰/۹۱	-۱/۷۰	-۳/۰۱
۱/۹۰	۲/۴۲	-۰/۸۴	۱/۵۰	۰/۳۳	۰/۴۷	۰/۱۶	-۰/۵۸	-۰/۴۳	۱/۱۹	۱/۱۰	-۰/۳۲
۱/۵۶	۱/۴۸	-۰/۵۷	۱/۰۰	-۲/۸۲	۰/۷۲	۰/۷۶	۰/۲۳	-۰/۰۷	۰/۰۴	-۱/۳۰	-۲/۴۱
-۰/۳۴	-۰/۶۴	۰/۲۷	-۰/۱۵	-۳/۱۵	۰/۲۵	۰/۶۰	۰/۸۱	-۰/۳۶	۱/۲۳	-۲/۴۰	-۲/۰۹

جدول ۶: ماتریس فاصله

ردیف	ابرکوه	اردکان	بافق	تفت	خاتم	صدوق	مهریز	میبد	بیزد	شهرستان
۱	ابرکوه	۰/۰۰	۵/۵۴	۶/۰۱	۴/۶۲	۶/۱۲	۴/۵۳	۴/۶۲	۵/۹۹	۴/۴۳
۲	اردکان	۵/۵۴	۰/۰۰	۴/۵۳	۵/۴۳	۷/۴۷	۵/۴۹	۵/۱۹	۶/۱۵۶	۴/۵۳
۳	بافق	۶/۰۱	۴/۵۳	۰/۰۰	۴/۹۵	۷/۴۱	۶/۱۳	۶/۱۶	۶/۲۱	۴/۱۶
۴	تفت	۴/۶۲	۵/۴۲	۴/۹۵	۰/۰۰	۳/۴۴	۳/۴۴	۳/۹۶	۵/۲۷	۱/۷۵
۵	خاتم	۴/۵۳	۵/۴۹	۶/۱۳	۳/۴۴	۰/۰۰	۴/۷۹	۳/۶۷	۵/۷۶	۲/۷۲
۶	صدوق	۶/۱۲	۴/۴۷	۷/۴۱	۶/۱۳	۳/۴۴	۰/۰۰	۵/۷۵	۶/۱۵۶	۴/۱۶
۷	مهریز	۴/۴۳	۵/۱۹	۴/۱۶	۳/۴۴	۴/۷۹	۴/۱۱۸	۴/۰۰	۴/۷۵	۱/۷۵
۸	میبد	۴/۶۶	۵/۱۹	۶/۱۶	۳/۹۶	۳/۶۷	۴/۰۰	۰/۰۰	۴/۹۱	
۹	بیزد	۵/۹۹	۶/۱۵۶	۶/۲۱	۵/۲۷	۵/۱۷۶	۶/۱۶۴	۴/۹۱	۰/۰۰	

در جدول شماره ۷ بزرگترین شاخص در میان شاخص در شهرستان مشخص شده است که با استفاده از آن می توان بهترین شاخص ایده آل را برای هر شهرستان مشخص نمود.

جدول شماره ۱۷: شاخص ایده‌آل

ردیف	نام شاخص	۱/۸۱	۱/۸۰	۱/۹۱	۲/۸۱	۱/۸۰	۱/۸۸	۱/۸۷	۲/۱۳	۲/۳۸	۲/۵۰	۲/۵۱	۱/۴۷	۰/۸۳
۱	ایرکوه	۰/۱۰۰	۹/۵۰	۱/۶۱	۰/۱۰۰	۵/۷۶	۶/۰۵	۷/۰۸	۷/۰۸	۷/۶۲	۲/۲۰	۸/۹۴	۳/۷۶	۲/۶۵
۲	ارکشان	۰/۱۰۰	۸/۵۳	۰/۱۰۰	۹/۹۲	۰/۱۰۰	۹/۹۲	۱/۱۹	۱/۱۹	۴/۸۰	۴/۷۵	۰/۱۰۰	۰/۸۵	۱/۸۵
۳	باقق	۱/۵۱	۹/۱۸	۰/۲۵	۵/۸۶	۰/۱۹	۵/۸۶	۰/۱۰۰	۲/۵۶	۲/۵۶	۰/۱۰۰	۴/۷۵	۰/۱۰۰	۱/۸۵
۴	تفت	۲/۷۱	۱۰/۲۴	۲/۲۵	۱۰/۲۸	۴/۰۴	۰/۲۸	۴/۰۴	۶/۰۰	۸/۰۷	۴/۵۰	۷/۴۰	۰/۷۹	۲/۵۷
۵	خانم	۲/۸۴	۱۱/۴۲	۴/۴۱	۹/۱۸	۴/۵۴	۹/۱۸	۴/۵۴	۶/۰۰	۸/۰۷	۴/۵۰	۱۴/۲۱	۲/۶۱	۳/۳۵
۶	صدوق	۱۲/۳۵	۱۰/۸۹	۲/۸۹	۱۰/۸۹	۱۲/۰۴	۰/۱۰۰	۱۳/۶۹	۹/۹۲	۹/۹۲	۱۲/۷۴	۵/۶۲	۰/۴۱	۰/۱۰۰
۷	مهریز	۶/۵۰	۱۰/۹۶	۱/۶۹	۳/۶۹	۲/۳۱	۳/۶۹	۲/۶۹	۷/۹۵	۷/۹۵	۴/۲۸	۱۱/۰۲	۱/۰۲	۳/۱۰
۸	میند	۱/۸۵	۸/۲۹	۵/۷۶	۱/۸۰	۲/۹۲	۱/۸۰	۵/۷۱	۹/۹۲	۹/۹۲	۱۲/۷۴	۶/۱۵	۱۱/۷۶	۱۳/۴۰
۹	یزد	۶/۷۱	۱۰/۵۰	۰/۱۰۰	۴/۶۲	۶/۶۶	۴/۶۲	۶/۹۷	۰/۱۰۰	۰/۱۰۰	۹/۴۲	۷/۵۶	۶/۲۰	۱۱/۰۲

برای رتبه‌بندی شهرستان‌های استان یزد از جدول شماره ۸ و ۹ استفاده نموده‌ایم که نتایج به شرح ذیل قابل بررسی است:

جدول شماره ۸: شاخص ایده‌آل و تعیین فواصل اطمینان

(Sio-A-cio)	Cio	Di	نام	ردیف	Di/Sdi	FCI
۷/۴۷	۵/۳۴	۰/۵۰	بافق	1	0.07	0.07
۱/۴۵	۶/۸۷	۰/۶۴	اردکان	2	0.09	0.16
۰/۱۲	۷/۷۲	۰/۷۲	ابركوه	3	0.11	0.27
۰/۰۲	۷/۹۳	۰/۷۴	تفت	4	0.11	0.28
۰/۰۲	۷/۹۴	۰/۷۴	مهریز	5	0.11	0.49
۰/۰۸	۸/۳۵	۰/۷۸	یزد	6	0.11	0.60
۱/۴۱	۹/۲۶	۰/۷۸	میبد	7	0.13	0.73
۱/۹۲	۹/۴۶	۰/۸۸	صدوق	8	0.13	0.86
۲/۹۵	۹/۷۹	۰/۹۲	خاتم	9	0.14	1.00

Average Cio = ۸/۰۷ Sio = ۱/۳۱ Average Di = ۳/۴۵ CO = ۱۰/۶۹ Sd = ۱/۰۹ D = ۵/۶۳

جدول شماره ۹: رتبه‌بندی شهرستان‌های استان از نظر برخورداری از امکانات فرهنگی

تعداد		
۲	بافق، اردکان	درجه ۱
۳	ابركوه، تفت، مهریز	درجه ۲
۲	یزد، میبد	درجه ۳
۲	صدوق، خاتم	درجه ۴

نتیجه:

از رتبه‌بندی فوق نتیجه می‌شود که بر خلاف تصور، شهرستان یزد از نظر برخورداری از امکانات فرهنگی در درجه سوم قرار دارد و این مسأله از نظر فرهنگی حائز اهمیت فراوان است. شهرستانی که مرکز استان است از نظر امکانات فرهنگی فقیر بوده و نمی‌تواند جوابگوی نیازهای فرهنگی جامعه باشد. بنابراین، مسؤولین محترم استان بایستی سعی نمایند با استفاده از امکانات موجود زمینه رشد فرهنگی این شهرستان را فراهم نمایند. شایان ذکر است که شهرستان‌های صدوق و خاتم که در ردیف آخر قرار می‌گیرند شهرستان‌های تازه به وجود آمده هستند که می‌توانستند سریعتر رشد نمایند. از این‌رو ضروری است که با استفاده از جداول ارتقاء و جدول هزینه به گونه‌ای برنامه‌ریزی نمود و بودجه مصوب استان را بین شهرستان‌های مختلف عادلانه توزیع نمود تا تعادل منطقه‌ای حاکم گردد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پی نوشت:

1- Culture	8- Factor Analysis
2- Belief	9- Principal Component
3- Value	10- Standard dlized Score
4- Norm	11- Taxonomy
5-Symbol	12- Adonson
6- Social Control	13- Zugmunt heliwing
7- Cluster Analysis	14- Wroclaw

منابع

- ۱- آمارنامه سال ۱۳۷۹ استان یزد، سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان یزد.
- ۲- رتبه بندی آبادی های استان یزد، نصیری زاده، حمیدرضا، توتونچی، جلیل، سازمان مدیریت و برنامه ریزی سال ۱۳۷۸
- ۳- روح الامینی. محمود، مبانی انسان شناسی تهران، انتشارات عطار، چاپ سوم، سال ۱۳۶۸
- ۴- زاگانه، چینه، جامعه ژاپنی، ترجمه نسرين حکمی، تهران، مؤسسات مطالعات و تحقیقات فرهنگی سال ۱۳۶۹
- ۵- مجموعه مقالات سمینار فرهنگ و توسعه، معاونت پژوهشی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سال ۱۳۷۱
- ۶- ستوده، هدایت...، رنجبر، محمود، مردم شناسی با تکیه بر فرهنگ مردم ایران، تهران، انتشارات دانش آفرین، سال ۱۳۸۰
- ۷- متدلوژی سطح بندی مناطق، نصیری زاده، حمیدرضا، توتونچی، جلیل، یزد ۱۳۷۹

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی